

KEREVİZ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. İbrahim SÖNMEZ

Ders Notları

39 Sayfa

ANTALYA İL TARIM VE
ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

**EKİM
2023**

ÖNSÖZ

Pandemi sonrası yüz yüze çiftçi eğitim ve yayım faaliyetlerinin sekteye uğramasından doğan boşluğu kapatmak üzere Türkiye’de ilk kez ekstra kamu kaynağı harcamadan tarımsal eğitim ve yayım faaliyetlerinin dijitalleştirilmesi çalışmasını başlattık. Kurduğumuz işbirlikleriyle A’dan Z’ye sayısız konuda ülkemizin üniversite, araştırma enstitüsü ve özel sektöründe biriken güncel birikimini ücretsiz ve herdem erişilebilir olarak kamuya sunduk.

Çalışmalarımızın toplandığı dijital kütüphanemiz Youtube kanalımız tarımsal sulama Dünyanın En Büyük Görsel Tarım Kütüphanesi oldu. Kanalımızda yayınlanan eğitimlerin ders notlarını sunmak ve ilgilisinin faydalanması için okuduğunuz bu çalışmayı hazırladık. Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü olarak yaptığımız çevrimiçi eğitimlerin ders notlarından oluşan bu eser derli toplu ve güncel bilgilerle hızlı bir şekilde ders notlarının elinin altında olmasını isteyenler için bir başvuru eseri olacaktır. Bir sonraki sayfada yer alan İçindekiler bölümünde konu üzerine tıklayarak eğitimin Youtube Antalya Tarım Online kanalında yayınlanan orijinal videosuna ücretsiz olarak erişim sağlayabilirsiniz.

Bu ders notları ülkemizin çok önemli potansiyeli olan Uzmanlarla Baş başa Programı Kereviz Yetiştiriciliği konusunda yaptığımız çevrimiçi eğitiminin 39 sayfalık sunularından oluşmaktadır. Kerevize dair büyük bir bilgi arşivini ücretsiz ve dijital olarak çiftçilerimize, meslektaşlarımıza, öğrencilere, girişimcilere, meraklılara, bilgi sevenlere sunmanın mutluluğu içerisindeyiz.

Eğitimlere verdikleri destek için idarecilerimize, emeği geçen tüm mesai arkadaşlarımıza ve gönüllülere, eğitim veren ve ders notlarını paylaşan Dr.İbrahim SÖNMEZ hocamıza, Akademisyen ve Araştırmacılarımıza, paydaş kurumlarımıza değerli işbirlikleri ve paha biçilemez emekleri için sonsuz teşekkürlerimizi sunarız. EKİM 2023

Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

KEREVİZ YETİŞTİRİCİLİĞİ

İÇİNDEKİLER

Kereviz Yetiştiriciliği, Dr. İbrahim SÖNMEZ.....4

ANTALYA İL TARIM VE
ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

EKİM
2023

UZMANLARLA BAŞ BAŞA

AntalyaTarımOnline
YouTube
Adresinden Canlı
Olarak İzleyebilirsiniz

14:00

07:00

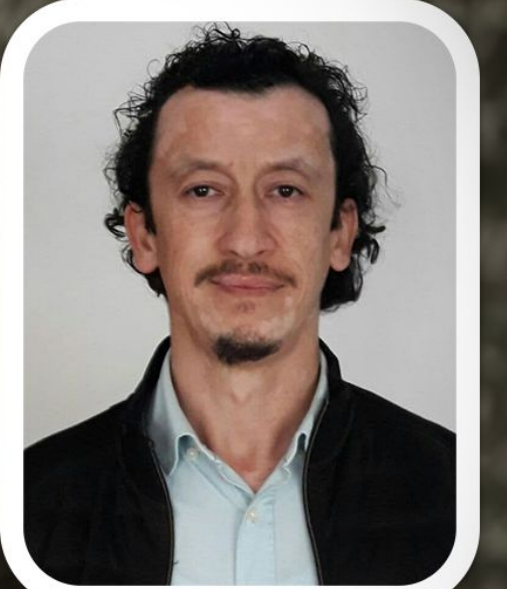
13:00

17:00

AĞUSTOS
26

KEREVİZ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Doktor
İbrahim SÖNMEZ

ÜCRETSİZ
Online
Eğitim

AntalyaTarımOnline

antalyatarimonline

#GelecekTarımda

www.antalya.tarimorman.gov.tr

ANTALYA İL TARIM VE
ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

ANTALYA
TARIM
ONLINE

KÖK VE SAP KEREVİZİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. İbrahim SÖNMEZ

Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez

Araştırma Enstitüsü

Yalova

Bilimsel sınıflandırılması:

Âlem : Plantae

Bölüm : Angiosperms

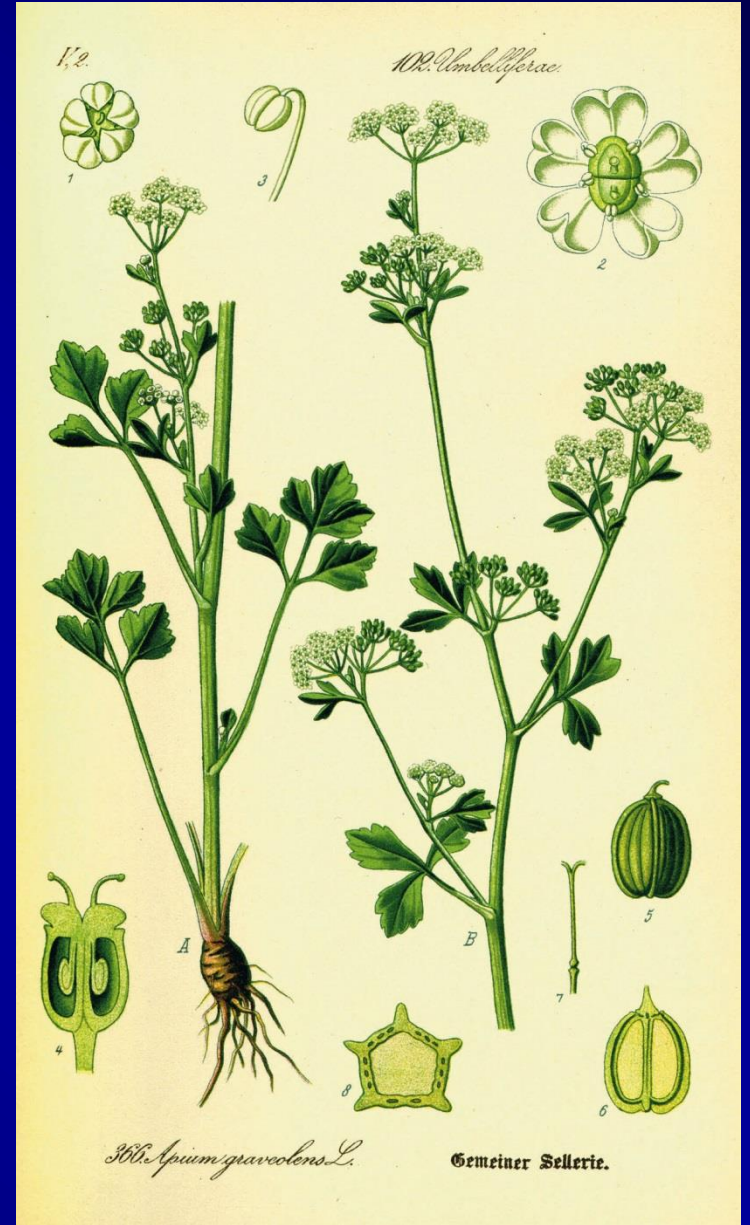
Sınıf : Magnoliopsida

Takım : Araliales

Familya : Apiaceae

Cins : *Apium*

Tür : *Apium graveolens* L. (kök kereviz)
Apium graveolens L. var. *dulce* (sap kereviz)

Kerevizin anavatanı Akdeniz olarak bilinmektedir. Romalılar ve Yunanlılar tarafından eski çağlardan beri bilinmekte olup Avrupa'da 17. YY'da yetiştirilmeye başlanmıştır.

KÖK KEREVİZİ

İzmir	10477
Sakarya	3788
Bursa	3262
Manisa	1255
Balıkesir	755
Denizli	750
Eskişehir	550
Antalya	537
Aydın	491
Türkiye	23.000
AB	526.000

KEREVİZ

Kereviz, kök ve yaprak sapları sebze olarak değerlendirilen, tohum için üretildiğinde iki, tüketim amaçlı sebze olarak üretildiğinde ise, tek yıllık bir sebzedir.

Birinci yıl kök kerevizinin yumru şeklindeki kökü oluşur.

Bitkiler, ikinci yılda çiçeklenerek tohuma kalker.

Ancak, bu tür içinde yer alan ikinci grup olan sap ya da yaprak kerevizlerinde kök gelişerek yumru oluşturmaz.

ÖNEMLİ BİR TIBBİ BİTKİDİR

Yüzyıllarca tıbbi bitki olarak yetiştirilen kerevizin, sebze olarak kültüre alınması diğer sebzelerden oldukça sonraya rastlamaktadır.

Kereviz A, B, C vitaminleri ve mineral maddeler bakımından zengin bir sebze olması nedeniyle, bugün hem halk arasında hem de modern tıpta; iştah açma, sinirleri yatıştırma, böbrek ve eklem hastalıklarının iyileştirilmesinde kullanılır.

100 g taze yenilebilir kerevizde;
1,4 g protein,
8,8 g karbonhidrat,
0,3 g yağ ve 25 kalori bulunmaktadır

KENDİNE HAS KOKUSU İLE TANINIR

Kerevizin, bünyesindeki eterik yağlardan dolayı yaprak, kök ve tohumunda kendine has bir koku vardır.

Bu koku bazı tüketicilerin beğenisini toplarken, bazıları bu kokuyu beğenmemektedir.

KÖK

Yumrunun alt kısmından meydana gelir. Kök kerevizlerinde kökler daha kalın ve etlidir. Sap kerevizlerinde ise ince ve ağ şeklindedir.

Kökler üzerinde besin maddelerini alacak ince saçak ve kılcal kökler vardır. Kökler, genellikle dikey olarak büyür.

Yanlara yayılma oldukça azdır. Toprak yapısı ve su seviyesine bağlı olarak kökler 1-1.5 m derinliğe kadar inebilir. Köklerin büyük bir çoğunluğu 20-30 cm derinlikte oluşur ve 30-40 cm yana yayılarak büyür

Yumru kök kerevizinde oluşur, yaprak kerevizde oluşmaz.

Yuvarlak, ters topaç, uzun silindirik olabilir.

Yumru şekline;

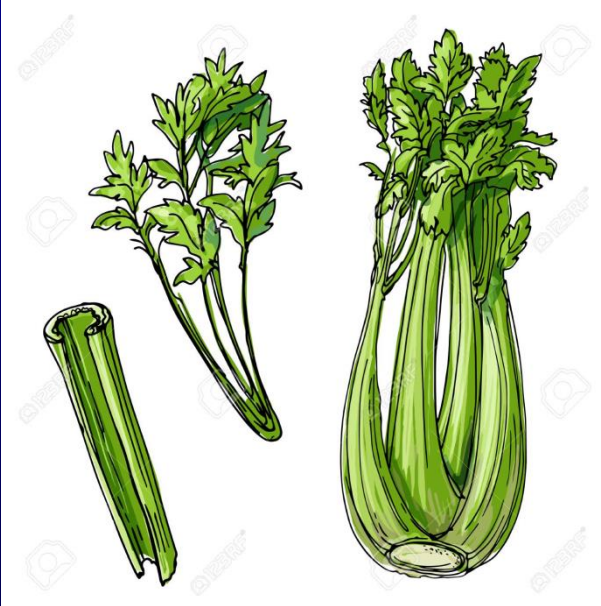
Dikim sıklığı, çeşit özelliği ve toprak yapısı etki eder.

Yumrular sarımsı açık kahve, sarımsı kül, krem renkte olabilir.

Ağırlık 250 – 400 gram veya daha fazla olabilir. İklim, sulama, toprak yapısı vs etki eder. Hasat gecikirse koflaşma olur.

GÖVDE

Çiçeklenmeden önce gövde fazla uzamaz ve rozet şeklindedir. Çiçeklenme ile gövde 80-100 cm boy alır ve çok sayıda dal meydana getirir. Gövdenin içi boştur. Gövde, içi boş olmasına rağmen sert ve dayanıklıdır. Gövde üzerinde oluşan sürgünler, yaprak koltuklarından çıkar. Sürgünler dallanır, sürgün uçları şemsiye şeklindeki çiçek tablasını oluşturur.

YAPRAK

Kereviz yaprakları, çeşitlere göre değişmek üzere 15 cm'den başlayarak 60 cm'ye kadar uzayan yaprak sapı oluşturur. Yaprak sapları yumrunun primer (ilk) sürgün bazalından (üzerinden) çıkar. En içte en genç yaprak sapları bulunur. Primer sürgün bazalının en dışında bulunan yaprak sapları, zamanla ölür ve bazal üzerinde izleri kalır. Yaprak saplarının yumruya bağladığı dip kısmı, 1-2 cm kalınlığında olup uç kısma doğru giderek incelir. Renkleri yeşil ve açık yeşildir. Yaprak saplarının 15-30 cm'lik kısmında yaprak bulunmaz. Ucunda ise birleşik yaprak hâlinde karşılıklı ikişer ikişer yapraklar bulunur.

Yaprak sapının uç kısmında bulunan yaprakların kenarları belirgin bir şekilde dişlidir. Yaprakların üst yüzeyi parlak ve tüysüz, alt yüzeyi ise mattır. Bazı yabani türlerde alt yüzeyde hafif tüyler bulunur. Yaprak rengi koyu yeşil, açık yeşil ve sarı yeşildir.

ÇİÇEK

Gövde üzerinde yaprak koltuklarından çıkan sürgünler, şemsiye şeklindeki çiçek tablası ile son bulur. Şemsiye şeklindeki çiçek tablası düz, içbükey veya dışbükey bir formdadır. Çiçek tablası üzerinde çok sayıda çiçek oluşur. Çiçeklerin rengi başlangıçta yeşildir, daha sonra kirli beyaz veya sarımsı beyaza dönüşür.

Sept. 1. 1803. Published by J. A. Sowerby, London.

Kerevizlerde çiçekler, erdişi (erselik) yapıdadır. Bir çiçekte beş adet yeşil renkli çanak; beş adet beyaz, kirli beyaz veya sarımsı beyaz renkli taç yaprak bulunur. Taç yapraklarının dip kısımlarına yakın bir yerden beş adet erkek organ çıkar. Ortada iki karpelli dişicik tepesi ve dişi organ bulunur. Her karpelde çevre koşullarına bağlı olarak 10-14 adet arasında değişen küçük sarımsı veya kurşuni kahverengi renkte tohumlar oluşur.

TOHUM

Kerevizlerde oluşan tohumlar, aslında bir meyvedir. Tohumları çok küçüktür. En küçük tohumlu sebzeler arasında yer alır. Tohumların kendine özgü bir kokusu vardır. Bu koku, tohumun bünyesinde bulunan yağlardan kaynaklanır. Tohumların bin dane ağırlığı 0,35-0.50 gramdır. Bir gramda bulunan tohum sayısı ortalama 2000-3000 adet arasında değişir.

TOHUM

Tohumlar, imlenme özelliğini 4-6 yıl muhafaza eder. Tohumların imlenebilmesi için optimum çimlenme sıcaklığı 20-30°C'dir. Bu sıcaklıkta tohumların çimlenmesi 14-15 gün içinde tamamlanır. Tarla koşullarında ise tohumların çimlenmesi daha uzun sürede gerçekleşir.

NEMLİ DENİZ KIYILARINI SEVER

Kereviz bitkisi, ılık ve serin iklimleri sever.

Nemli deniz kıyılarında ve kuvvetli topraklarda bol ürün verir. Soğuklara karşı oldukça dayanıklı olduğu halde, sıcak ve kurak şartlardan hoşlanmaz.

En iyi geliştiği iklim, nispeten serin ve gelişme periyodu içinde yağışın muntazam dağıldığı iklimlerdir.

Yetiştirme döneminde optimum yetiştirme sıcaklığı 15-20°C'dir. Bu nedenle, kurak şartlarda uygun zaman aralıkları ile sulama yapılmalıdır.

TINLI-KUMLU TOPRAK İSTER

- Kerevizin tercih ettiği topraklar, iyi hazırlanmış keseksiz, derin ve süzek, humus ve besin maddelerince zengin; tınlı-kumlu topraklardır.
- Bunun yanı sıra, iyi drene edilmiş turbiyer topraklar da kereviz yetiştiriciliği için elverişlidir.
- Bünyesinde uzun süre su tutan ağır topraklar kısa sürede kök çürüklüklerine neden olmaktadır.
- Kereviz yetiştirilecek topraklarda pH'nın 5-7 arasında olması istenir. -
- Asitli topraklarda pH'yı ayarlayıcı önlemler mutlaka alınmalıdır.

FAZLA BİTKİ BESİN MADDESİ

Kereviz, toprakta uzun süre kaldığından ve oldukça fazla besin maddesi kaldırdığından, yetiştirilen yerin, organik madde ve diğer besinlerce zengin olması gerekir.

Bu nedenle dekar başına 3-4 ton iyi yanmış ahır gübresini toprağa vermek gerekir.

Buna ek olarak toprak analizi yaptırılarak yapılan tavsiyeler doğrultusunda gübreleme yapmak gerekir.

İyi bir kök gelişimi için azotlu gübre gereğinden fazla verilmemelidir.

FİDE YETİŞTİRMEK GEREKİR

Kereviz yetiştiriciliği, fide üretimi ile başlar.

Bölge iklimine göre, şubat ile nisan arasındaki dönemde hazırlanan soğuk yastıklara m²'ye 1 gram hesabı ile serpme ya da çiziye ekim yapılır.

Ekim yüze olup kapak atılmaz, ancak; tırmık ile hafif karıştırmak gerekir. Tahta tokmakla bastırılıp, süzgeçli hortumlar ile sulama yapılır.

15-20 günde çimlenen tohumlarda gerekli bakım işleri yapılır. Üretimde hazır fide kullanımı da tercih edilebilir.

NE KADAR TOHUM KULLANMALI ?

Kereviz yetiştiriciliğinde, bir dekar alan için gerekli olan tohum miktarı 10-20 gramdır.

Tohumların imlenebilmesi için optimum hava sıcaklığı 21  C'dir.

Bitkilerin optimum gelişme sıcaklığı ise, 15-20  C'dir.

FİDELER 4-5 YAPRAKLI OLUNCA DİKİLİR

Çok iyi hazırlanmış toprak üzerine masuralar yapılır.

Masuraların hazırlanmasını takiben, Haziran-Temmuz aylarında yastıklarda, 4-5 yapraklı olan gelişmiş fideler yerlerinden sökülür.

Fidelerin, sökümünden zarar görmemesi için, bir gün önce bol su ile sulanması gerekir.

Dikimi yapılacak fidelerin kök ve yaprakları makas ya da bıçak ile budanır.

Dikimler 30 cm sıra üzeri mesafeler ile yapılır.

Dikimden sonra toprak hafif sıkıştırılır ve can suyu verilir.

KARIŐIK SEBZECİLİK ŐEKLİNDE ÜRETİLEBİLİR

Yazlık hıyar, domates, biber ve patlıcan bitkilerinin arasına kereviz fidelerini dikmek mümkündür.

Ancak bu yöntem daha çok amatörece üretim yapan üreticilere tavsiye edilebilir.

Dikimden 3-4 hafta sonra yabancı otları temizlemek ve toprağı kabartmak amacı ile çapa yapılır.

Çapalama yabancı ot yoğunluğuna göre 2-3 kez tekrarlanabilir. Yaz boyunca düzenli sulama yapılmalıdır.

6-7 AY SONRA HASAT

Kök kerevizi yetiştiriciliğinde uygun şartlarda tohum ekiminden itibaren 6-7 ay sonra hasada başlanır.

Hasat zamanı, ilk yaprakların sararmaya başlaması ile kendini belli eder.

Faydalanılan kısım, yumru şeklindeki kökler olduğundan, bu kökler olgunlaştıktan sonra koflaşmadan hasat edilmelidir.

Kökler ne kadar olgunlaşırsa saklama süreleri o kadar uzun olur.

HASATTA DİKKATLİ OLUNMALI

Kerevizlerde hasat, köklerin çapa ile gevşetilip elle çekilmesiyle yapılır.

Köklerin boğaz kısımları kesilir, iyice yıkanır, alt ve yan kısımlardaki ince kökler de temizlenir.

Pazara sunuş; naylon torba, kasa ya da küçük çuvallar ile yapılır.

Dikim sıklığı, çeşit özelliği ve bakım şartlarına bağlı olarak dekardan 2-5 ton kök kerevizi alınabilir.

SAP KEREVİZİ

Aydın	1401
Antalya	113
İzmir	106
Muğla	45
Kocaeli	41
Afyonkarahisar	13
Kastamonu	10
Türkiye	1800
AB	335.000

SAP KEREVİZİ

Ülkemizde yaygın olarak üretimi yapılmayan yaprak kerevizinde üretim şekli, kök kerevizlerinde olduğu gibidir.

Bu kerevizler diğerlerinde olduğu gibi kök oluşturmazlar.

SAP BEYAZLATMA KÜLTÜREL İŞLEM İLE YAPILIR

Yetiştiricilik döneminde sapların beyazlatılması işlemi önemlidir.

Beyazlatma; toprak içine gömme, sık dikim veya bazı materyallerle yaprak saplarının kapatılarak ışık ile olan temaslarının kesilmesi ile yapılır.

SAPLARDA BEYAZLIK NASIL SAĞLANMALI?

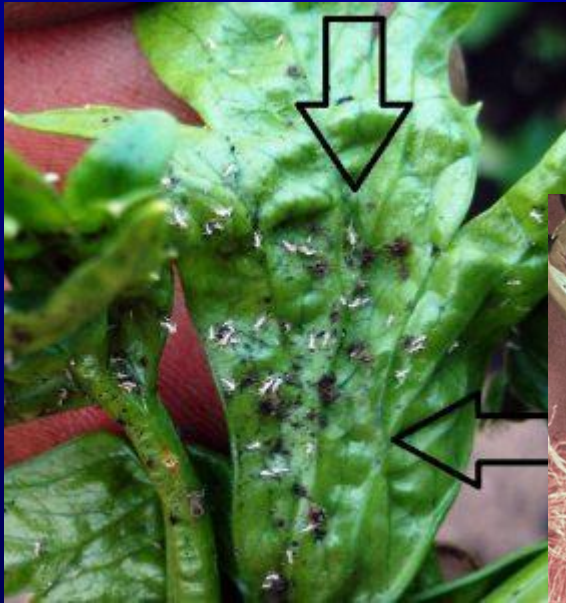
Bu işlem bitkinin yaprak sapları 25-30 cm boy aldığıında, toprak, alüminyum folyo, siyah ışık geçirmeyen kağıtlar ya da bu amaçla kullanılabilecek herhangi bir malzeme ile örtülürler.

Bu şekilde muhafaza edildiklerinde yaprak sapları 45-60 günde beyaz hale gelir.

Gelişimini tamamlamış olan yaprak sapları, beyazlatma için sapların üzerine bağlanan materyaller çözülmeden, toprak seviyesinden kesilerek hasat edilir.

Fungal
hastalıklar,
virüsler,
yaprak bitleri,
nematod

Dr. İbrahim SÖNMEZ

**Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma
Enstitüsü – Yalova**

ANTALYA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

antalyatarim

antalyatarimorman

antalya_tom

antalya.tarimorman.gov.tr

Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

**ANTALYA
TARIM
ONLINE**

ADRES : Sedir, Tarım Kampüsü, Vatan Blv. 2 A, 07010 Muratpaşa/Antalya

TELEFON : 0242 345 28 20 FAX : 0242 346 67 80 E-POSTA : antalya@tarimorman.gov.tr